

METODOLOŠKO POJASNILO

Mateja Arandelovič

RAČUNI SEKTORJA GOSPODINJSTVA PO REGIJAH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Računi gospodinjstev po regijah, Slovenija, letno (Prva objava)

Oktober 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikazati primarni dohodek in razpoložljivi dohodek rezidenčnih gospodinjstev po regijah. Računi sektorja gospodinjstev obsegajo račun delitve (alokacije) primarnega dohodka in račun sekundarne razdelitve dohodka.

Med ključne statistike se uvrščajo podatki o različnih transakcijah (prihodkih in odhodkih) ter izravnalnih postavkah, ki so sestavni del računa primarnega dohodka in/ali računa sekundarnega dohodka sektorja gospodinjstva. Podatki so prikazani vrednostno, v deležih in na prebivalca glede na regionalno razdelitev Slovenije. Na primer: razpoložljivi dohodek na prebivalca v osrednjeslovenski regiji, neto poslovni presežek in raznovrstni dohodek v koroški regiji, primarni dohodek na prebivalca v pomurski regiji, sredstva za zaposlene v zasavski regiji itd.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 13/549/ES z dne 21. 5. 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 03/1059/ES z dne 26. 5. 2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS) (CELEX: 32003R1059)
- Uredba Komisije 13/1319/EU z dne 9. 12. 2013 o spremembi prilog k Uredbi 03/1059/ES (CELEX: 32013R1319)
- Uredba Komisije 15/2381/EU z dne 17. 12. 2015 o izvajanju Uredbe 03/1059/ES glede pošiljanja časovnih vrst za novo regionalno razčlenitev (CELEX: 32015R2381).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Objavljeni podatki opisujejo različne transakcije (tabela 1). Te v računu primarnega dohodka prikazujejo, kako so gospodinjstva udeležena v proizvodnem procesu ali iz česa izvirajo njihovi primarni dohodki. V računu sekundarne delitve dohodka pa transakcije opisujejo razdelitev salda primarnih dohodkov sektorja gospodinjstva.

Tabela 1: Računa dohodka sektorja gospodinjstva (S.14)

Račun razdelitve primarnega dohodka:

Viri:

- neto poslovni presežek in raznovrstni dohodek,

- sredstva za zaposlene,
- prejeti dohodki od lastnine.

Porabe:

- plačani dohodek od lastnine.

Rezultat računa (izravnalna postavka) je neto primarni dohodek.

Račun sekundarne razdelitve dohodka gospodinjstev

Viri:

- neto primarni dohodek,
- socialni prejemki razen socialnih transferjev v naravi,
- drugi prejeti tekoči transferji.

Porabe:

- tekoči davki na dohodek, premoženje itd.,
- socialni prispevki,
- drugi plačani tekoči transferji.

Rezultat računa je izravnalna postavka t.j. neto razpoložljivi dohodek.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Računi sektorja gospodinjstva po regijah zajemajo vse enote, ki so po definiciji ESR 2010 vključene v sektor gospodinjstva. To pa so posamezniki kot potrošniki ali kot podjetniki, ki imajo v regiji stalno prebivališče. Izjema so študenti in dolgotrajni pacienti, ki živijo zunaj regije stalnega bivališča več kot eno leto. Te prištevamo k regiji gostiteljci oziroma k regiji dejanskega bivanja.

Zajetje je popolno, kar pomeni, da so v raziskovanju zajete vse enote sektorja gospodinjstva (S.14).

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Za izdelavo računov sektorja gospodinjstva po regijah se uporabljajo podatki iz rednih statističnih raziskovanj:

- Letni nefinančni računi (NR-SEKTORSKI/L):
- Bruto domači proizvod (NR-BDP/L)
- Bruto domači proizvod po regijah (NR-BDP-REGIJE)
- Življenjski pogoji (EU-SILC)
- Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL)

- Dohodki prebivalstva (RAVEN-DOH)

Za izdelavo računov sektorja gospodinjstva se uporabljajo tudi podatki iz registrov in baz podatkov drugih institucij:

- Finančna uprava Republike Slovenije (FURS): podatki o obdavčljivih in neobdavčljivih dohodkih fizičnih oseb iz napovedi za odmero dohodnine.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ): štipendije dijakov in študentov.
- Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES): podatki iz izkaza poslovnega izida in bilance stanj samostojnih podjetnikov.
- Ministrstvo za finance (MF): proračun lokalnih skupnosti.
- Ministrstvo za infrastrukturo (MZI): registrirana motorna vozila fizičnih oseb in demografski podatek iz centralnega registra prebivalstva.
- Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ): podatki o izdanih plačilnih nalogih za prekrške v cestnem prometu za fizične osebe.
- Zavarovalnice s sedežem v Republiki Sloveniji: premije in odškodnine za neživiljenjska zavarovanja fizičnih oseb.

6 DEFINICIJE

Regionalni računi so podsistem nacionalnih računov. Sektorski nefinančni računi na ravni države izkazujejo transakcije za celotno gospodarstvo, prikazane po sektorjih, v sosledju sedmih računov. Računi gospodinjstev po regijah so skladno z ESR 2010 omejeni na dva računa, in sicer na račun razdelitve (alokacije) primarnega dohodka in na račun sekundarne delitve dohodka in z njimi povezanimi transakcijami.

Sektor gospodinjstva (S.14) zajema posameznike ali skupine posameznikov kot potrošnike ali kot podjetnike, ki proizvajajo tržno blago ter nefinančne in finančne storitve (tržni proizvajalci), če ne gre za dejavnost subjektov, ki spadajo med nepravne družbe. Vključuje tudi posameznike ali skupine posameznikov, ki proizvajajo blago (npr. kmetijske proizvode) in nefinančne storitve (stanovanjske storitve lastnikov stanovanj, ki bivajo v lastnih stanovanjih) samo za lastno končno porabo.

Račun razdelitve (alokacije) primarnega dohodka prikazuje razdelitev dohodka, ustvarjenega v proizvodnem procesu. Glavne komponente tega računa za sektor gospodinjstva so: poslovni presežek/raznovrstni dohodek, sredstva za zaposlene in dohodki/odhodki od lastnine.

Poslovni presežek je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti v kmetijski in stanovanjski dejavnosti gospodinjstev. V računih gospodinjstev po regijah je prikazan kot neto vrednost, torej brez potrošnje stalnega kapitala.

Raznovrstni dohodek je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti samozaposlenih oseb in nekorporativnih podjetij. Vsebuje element, ki ustreza nadomestilu za delo, ki ga opravijo lastnik in člani njegove družine, in ki ga ni mogoče ločiti od njegovih podjetniških dobičkov. V računih gospodinjstev po

regijah je prikazan kot neto vrednost, torej brez potrošnje stalnega kapitala.

Sredstva za zaposlene, prihodki so bruto plače, bruto nadomestila plač (bolezni do enega meseca in nadomestila plač med letnim dopustom, prazniki ipd.) in prejemki zaposlenih ter prispevki delodajalcev za socialno varnost. Prispevki delodajalcev za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) in pripisane prispevke delodajalcev. Pripisani prispevki vključujejo vsa nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd., ki jih izplačuje delodajalec. Osebnе prejemke sestavljajo denarna nadomestila, izplačana zaposlenim za hrano, prevoz na delo in z dela, in regres za letni dopust. Osebnі prejemki vključujejo tudi ocenjeno vrednost napitnin v gostinskih in osebnih storitvenih dejavnostih ter ocenjeno vrednost uporabe službenih vozil za zasebni namen.

Dohodek od lastnine, prihodek/odhodek je dohodek, ki ga prejme lastnik finančnega sredstva ali opredmetenega neproizvedenega sredstva v zameno za nudenje sredstev ali dajanje opredmetenega neproizvedenega sredstva na razpolago drugi institucionalni enoti. Dohodek od lastnine zajema: obresti, razdeljeni dohodek družb in dohodek od lastnine, pripisan zavarovancem.

Neto saldo primarni dohodek je izravnalna postavka računa razdelitve (alokacije) primarnega dohodka in hkrati začetna postavka računa sekundarne delitve dohodka.

Račun sekundarne delitve dohodka prikazuje, kako se saldo primarnih dohodkov spreminja zaradi tekočih davkov na dohodek in premoženje, socialnih prispevkov in prejemkov in drugih tekočih transferjev. Izravnalna postavka je razpoložljivi dohodek.

Socialni prejemki, razen socialnih transferjev v naravi, prihodki zajemajo prejemke socialne varnosti v denarju, socialne prejemke iz zasebnih shem s skladi, socialne prejemke zaposlenih, financirane brez skladov, in prejemke socialnega varstva v denarju. Največji delež socialnih prejemkov so pokojnine, tem sledijo bolezni (nad 30 dni) in porodniška nadomestila, razni družinski prejemki, denarna nadomestila za brezposelnost, denarne socialne pomoči in drugo.

Drugi tekoči transferji, prihodki zajemajo neto odškodnine neživiljenjskega zavarovanja in raznovrstne tekoče transferje. **Neto odškodnine neživiljenjskega zavarovanja** so odškodnine, ki jih gospodinjstva prejmejo na podlagi sklenjenih zavarovalnih polic in ugotovljenih škod. **Raznovrstni tekoči transferji** zajemajo tekoče transferje, ki jih gospodinjstva prejmejo od države, nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), in drugih gospodinjstev: nakazila izseljencev in delavcev, ki so stalno naseljeni v tujini, nakazila staršev otrokom, ki bivajo v drugih krajih, nadomestila za povzročene poškodbe ljudi ali škode na lastnini. Med raznovrstne tekoče transferje sodijo tudi izplačila države gospodinjstvom, ki so denacionalizacijski upravičenci, štipendije in dobitki od loterije in iger na srečo.

Tekoči davki na dohodek, premoženje, itd., odhodki so vsa obvezna, nevračljiva plačila v denarju ali naravi, s katerimi država in tujina v rednih časovnih presledkih obdavčujeta dohodek gospodinjstev, ter nekateri periodični davki, ki niso odmerjeni niti na dohodek niti na premoženje.

Socialni prispevki, odhodki obsegajo dejanske socialne prispevke delodajalcev, socialne prispevke zaposlenih, socialne prispevke samozaposlenih in nezaposlenih oseb. Vsebujejo tudi pripisane socialne prispevke.

Drugi tekoči transferji, odhodki zajemajo neto premije za neživiljenjsko zavarovanje in raznovrstne tekoče transferje. Neto premije za neživiljenjsko zavarovanje so premije, plačane v zvezi z zavarovalnimi policami, ki jih sklenejo institucionalne enote. Posamezna gospodinjstva sklenejo police na lastno pobudo in v svojo lastno korist, neodvisno od svojih delodajalcev ali države in zunaj vseh shem socialnega zavarovanja. Raznovrstni tekoči transferji zajemajo tekoče transferje nepridobitnim institucijam, ki opravljajo storitve za gospodinjstva: redne članarine sindikatom ter političnim, športnim, kulturnim, verskim in podobnim organizacijam, razvrščenim v sektor NPISG (nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva), prostovoljne prispevke gospodinjstev NPISG, transferje, ki jih gospodinjstva namenjuje drugim gospodinjstvom, npr. v tujino, kazni in penali, izdatki za loterije in igre na srečo, razna nadomestila, npr. za poplačilo škod.

Razpoložljivi dohodek je izravnalna postavka računa sekundarne delitve dohodka. Izračuna se na osnovi primarnega dohodka, ki se mu prištejejo transferji in od katerega se odštejejo plačani transferji. To je dohodek, ki ga gospodinjstva nadalje namenijo za končno potrošnjo ali varčevanje.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki računov sektorja gospodinjstev po regijah se izračunavajo in objavljajo v skladu s **Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS)** na treh ravneh. Slovenija nastopa na ravni NUTS 1 kot enotna regija, na ravni NUTS 2 je razdeljena na dve kohezijski regiji (vzhodna Slovenija in zahodna Slovenija), na ravni NUTS 3 pa je nadalje razčlenjena na 12 statističnih regij (pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, posavska, jugovzhodna Slovenija, primorsko-notranjska, osrednjeslovenska, gorenjska, goriška in obalno-kraška regija).

Več informacij o klasifikaciji je na voljo na povezavi <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije> v zavihku Teritorialni šifranti.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Regionalni računi temeljijo na podatkih o opazovanih enotah, ki so rezidenti na regionalnem ozemlju. Na splošno je regionalizacija mogoča po metodah "od spodaj navzgor", "od zgoraj navzdol" in po kombiniranih metodah:

- metode "od spodaj navzgor" obsegajo uporabo informacij o enotah, ki so rezidenti v regiji, ter seštevanje teh podatkov v regionalno vrednost agregata. Vsota regionalnih vrednosti mora biti enaka ustrezni nacionalni vrednosti;
- metode "od zgoraj navzdol", obsegajo porazdeljevanje nacionalnega podatka med regije z razdelitvenimi ključi, ki v kar največji meri odražajo ocenjevani pojav, ne da bi se pri tem skušalo razločiti rezidenčne enote. Metode se imenujejo "od zgoraj navzdol", ker se agregat nanaša na regijo, in ne na posamezno enoto. Kljub temu je za pravilno regionalno pokritje uporabljenega ključa potrebna predstava o rezidenčnih enotah;
- čiste metode "od spodaj navzgor" so redke, zato je mogoče uporabiti tudi kombinirane metode. Spremenljivko ali agregat spremenljivke je npr. z metodo "od spodaj navzgor" mogoče regionalizirati le na prvi ravni klasifikacije NUTS, za nadaljnjo regionalizacijo na drugi ali tretji ravni NUTS pa je treba uporabiti metodo "od zgoraj navzdol".

Računi sektorja gospodinjstva po regijah se pripravijo po kombinirani metodi. Več o metodah regionalizacije je zapisano v Regionalni računi Republike Slovenije – Viri in metode, na splošno pa v Manual of regional accounts methods (samo v angleščini).

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: BDP in nacionalni računi – [Regionalni računi](#). Objavljajo se absolutni podatki, kazalniki, strukturni deleži in indeksi ravni. Podatki se objavljajo po klasifikaciji statističnih teritorialnih enot na ravneh NUTS 1 (Slovenija), NUTS 2 (kohezijski regiji) in NUTS 3 (statistične regije).
- Prva objava (BDP in nacionalni računi, Regionalni računi): »Računi gospodinjstev po regijah, Slovenija, letno«.
- [Eurostat](#), Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj ([OECD](#))

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatki nacionalnih in regionalnih računov so zelo specifično področje, zato se v objavah podatkov računov sektorja gospodinjstva po regijah ne navaja oznake o statusu (začasni ali končni podatki).

Podatki računov sektorja gospodinjstva po regijah so usklajeni s podatki nacionalnih sektorskih računov, ki se objavljajo konec septembra in zajemajo prvo podrobno oceno podatkov za prejšnje leto in revidirane podatke iz treh prejšnjih let. Podatki računov sektorja gospodinjstva po regijah se objavljajo v oktobru in zajemajo tudi revizije nacionalnih sektorskih računov. Vzroki za revizijo regionalnih podatkov pa so tudi izboljšave in spremembe metodologije znotraj regionalnih računov, nov ali izboljšan vir za izračun ključa za regionalizacijo in sprememba klasifikacije NUTS. Omenjene revizije se lahko izvedejo na celotni časovni vrsti podatkov.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti podatkov regionalnih računov ni prelomov, zato so vse časovne točke od referenčnega leta 2000 dalje primerljive.

V letu 2015 so bili računi sektorja gospodinjstva po regijah za leto 2013 izračunani in objavljeni skladno z novejšim standardom ESR 2010, ki je začel veljati v septembru 2014. V skladu z zahtevami ESR 2010 so bili preračunani in objavljeni tudi podatki za obdobje 2000–2012. Več informacij o uvedbi ESR 2010 v nacionalnih računih je dostopno na povezavi [tukaj](#).

V letu 2015 je začela veljati novejša verzija klasifikacije statističnih teritorialnih enot t.j. NUTS 2013, ki je Sloveniji prinesla spremembo kohezijske meje in mej štirih statističnih regij. Skladno z zahtevami ESR 2010 so bili podatki za obdobje 2000–2013 preračunani po NUTS 2013. Več informacij o spremembah statističnih teritorialnih enot je na [spletni strani](#) Statističnega urada RS.

V letu 2016 so bili prvič izračunani in objavljeni računi sektorja gospodinjstva po regijah za prejšnje leto.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
  - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila:
- Letni nefinančni sektorski računi

področje: BDP in nacionalni računi, podpodročje: Nefinančni sektorski računi

- Bruto domači proizvod in drugi agregati nacionalnih računov ter zaposlenost

področje: BDP in nacionalni računi, podpodročje: BDP in gospodarska rast

- Bruto domači proizvod in zaposlenost po regijah

področje: BDP in nacionalni računi, podpodročje: Regionalni računi

- Prebivalstvo

področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva

- Življenjski pogoji

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Življenjski pogoji

- Kazalniki dohodka, revščine in socialne izključenosti

področje: Kakovost življenja, podpodročje: Dohodek, revščina in socialna izključenost

- Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure: (ESMS): Regional Economic Accounts (nama_10reg), na voljo na oddelku za nacionalne račune
- [Regionalni računi Republike Slovenije – Viri in metode](#), Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2021
- [Manual on regional accounts methods](#), 2013 edition, Statistical office of the European Communities, Luxembourg, 2013 (samo v angleščini)